

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 03
Rotel 030103

DOM
2024-01-08
Stockholm

Mål nr
B 1484-22

Sid 1 (7)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom den 5 januari 2022 i mål nr B 11027-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

Motpart

AA

SAKEN

Sanktionsavgift

HOVRÄTTENS DOMSLUT

- Hovrätten avslår Finansinspektionens yrkande om undanröjande av tingsrättens dom och återförvisning till tingsrätten.
 - Hovrätten ändrar tingsrättens dom på så sätt att AA ska betala en sanktionsavgift om 80 000 kr till staten.
-

Dok.Id 1871989

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 669 80

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Finansinspektionen har i första hand yrkat att hovrätten ska undanröja tingsrättens dom och återförvisa målet till tingsrätten för ställningstagande beträffande transaktionerna i februari 2019 och frågan om sanktionsavgift. I andra hand har Finansinspektionen yrkat att hovrätten ska besluta att AA ska betala en sanktionsavgift på 100 000 kronor.

AA har motsatt sig ändring av tingsrättens dom och, som hovrätten uppfattar honom, motsatt sig återförvisning.

Hovrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utredning och bakgrund

Utredningen i hovrätten är i huvudsak densamma som i tingsrätten. AA har därtill åberopat viss ny skriftlig bevisning.

Hovrätten instämmer i tingsrättens bakgrundsbeskrivning med följande tillägg. AA överklagade tingsrättens dom i mål B 10436-20 till hovrätten där målet fick beteckningen B 11229-21. Målet gällde köp av aktier i Ranplan Group under perioden mellan den 20 juli 2018 och den 14 januari 2019. Hovrätten meddelade dom i det målet den 22 december 2023 och ändrade tingsrättens dom i påföljdsdelen på så sätt att den villkorliga domen inte skulle förenas med böter. Hovrättens dom har inte vunnit laga kraft.

Förbudet mot marknadsmanipulation

Som tingsrätten har redogjort för är det enligt artikel 12 och 15 i förordning 596/2014 om marknadsmissbruk bl.a. förbudet att utföra en transaktion, lägga en handelsorder eller bete sig på ett sätt som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om utbudet, efterfrågan eller priset på ett finansiellt instrument, om inte den som har vidtagit en sådan åtgärd kan visa att den har utförts av legitima skäl och stämmer

överens med godtagen marknadspraxis enligt artikel 13. En överträdelse av förbudet mot marknadsmanipulation kan som tingsrätten konstaterat medföra att Finansinspektionen ingriper eller att åklagaren inleder en förundersökning.

Är en del av Finansinspektionens talan preskriberad?

Den första frågan som hovrätten har att ta ställning till är om talan om sanktionsavgift såvitt avser köp av aktier under perioden mellan den 15 och den 28 februari 2019 är preskriberad, vilket tingsrätten har funnit är fallet. Parterna har i denna del fört fram i huvudsak samma argument i hovrätten som i tingsrätten.

Faktiska omständigheter

Det är utrett att Finansinspektionen den 2 april 2020 utfärdade det aktuella sanktionsföreläggandet enligt 5 kap. 19 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning (kompletteringslagen) och att

AA genom att svara på detta den 6 april 2020 delgavs föreläggandet.

AA godkände inte föreläggandet och Finansinspektionen väckte därför talan om sanktionsavgift vid tingsrätten den 7 juli 2021. AA delgavs stämningsansökan den 5 augusti 2021.

Rättsliga utgångspunkter

Av 5 kap. 1 § 2 kompletteringslagen framgår att Finansinspektionen ska ingripa mot den som har överträtt förbudet mot marknadsmanipulation i artikel 15 i marknadsmissbruksförordningen. Ingripande kan bl.a. ske genom beslut om sanktionsavgift. Om ett sanktionsföreläggande inte godkänns inom viss angiven tid får Finansinspektionen enligt 5 kap. 21 § kompletteringslagen väcka talan vid Stockholms tingsrätt om att sanktion ska beslutas. Enligt 6 kap. 3 § första stycket kompletteringslagen ska, om inget annat anges i nämnda lag, vad som i allmänhet är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott där det inte är föreskrivet svårare straff än böter gälla för talan.

Av 5 kap. 14 § första stycket kompletteringslagen framgår att ett sanktionsföreläggande enligt 19 § är utan verkan, om föreläggandet inte har delgetts den som det riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum samt att inte heller någon sanktion enligt 21 § får beslutas i ett sådant fall. Att bestämmelsen är en

preskriptionsbestämmelse framgår uttryckligen av förarbetena till bestämmelsen (se prop. 2016/17:22 s. 389). Paragrafen har fått ändrad lydelse den 1 januari 2024 i syfte att förtydliga att ett sanktionsföreläggande är utan verkan om förelägandet inte har delgetts den som det riktas mot inom viss tid, oavsett om det handlar om handläggningen vid Finansinspektionen eller i domstol (se prop. 2022/23:124 s. 50 f.).

Frågan om preskription har behandlats av Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2022 s. 730. Högsta domstolen kom fram till att bestämmelsen i 5 kap. 14 § första stycket kompletteringslagen är tillämplig även när sanktionsavgiften prövas av domstol på talan av Finansinspektionen, och att en förutsättning för att en sådan talan ska bifallas alltså är att sanktionsförelägandet har delgetts den berörde inom två år från överträdelsen. Högsta domstolen uttalade även att det inte finns något utrymme för att därutöver – genom en analog tillämpning av 35 kap. 1 § brottsbalken eller på annan grund – ställa krav på att talan måste väckas inom två år från överträdelsen (punkterna 16–21 i rättsfallet).

Hovrättens bedömning

AA delgavs sanktionsförelägandet inom två år från den påstådda överträdelsen. Delgivningen av förelägandet innebär ett preskriptionsavbrott och preskription beträffande den påstådda överträdelsen i februari 2019 har således inte inträtt.

Ska tingsrättens dom undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten?

Mot bakgrund av hovrättens slutsats i preskriptionsfrågan ska även den påstådda överträdelsen i februari 2019 prövas materiellt, vilket alltså inte skedde i tingsrätten. Instansordningens princip talar för att sakprövningen bör göras i tingsrättens som första instans. Med hänsyn till att parterna i allt väsentligt har åberopat samma omständigheter till grund för sin respektive talan beträffande båda tidsperioderna samt de fördelar som finns med en sammanhållen process anser hovrätten dock att det är lämpligt att hovrätten tar ställning till talan i dess helhet. Finansinspektionens yrkande om undanröjande och återförvisning ska därför avslås.

Har AA överträtt förbudet mot marknadsmanipulation?

Genom utredningen i målet är det klarlagt att AA genomfört de köp av aktien African Resources som Finansinspektionen gjort gällande under såväl perioden mellan den 15 och den 28 februari 2019 som perioden mellan den 14 januari och den 26 februari 2020 samt att det därmed handlar om totalt 48 transaktioner. AA har gjort i princip samma invändningar i sak beträffande de båda perioderna.

AA har bl.a. invänt att hans köp inte har påverkat aktiekursen utan att kursen i stället har sjunkit under de aktuella perioderna. Genom den skriftliga bevisningen är det emellertid styrkt att köpen inneburit att aktiekursen i förhållande till senast genomförda transaktion i aktien höjts i enlighet med vad Finansinspektionen gjort gällande, dvs. med mellan 2,4 och 25,1 procent avseende perioden mellan den 15 och den 28 februari 2019 och med mellan 1,9 och 12,25 procent avseende perioden mellan den 14 januari och den 26 februari 2020.

Även med beaktande av vad AA har framfört i hovrätten och den bevisning som han åberopat här gör hovrätten varken i nyss nämnda avseende eller i övrigt några andra bedömningar än de som tingsrätten har gjort i fråga om aktieköpen mellan den 14 januari och den 26 februari 2020.

Enligt hovrätten har även AA s köp av aktier mellan den 15 och den 28 februari 2019 gett falska eller vilseledande signaler avseende framför allt priset på aktien. AA kan, av samma skäl som tingsrätten angett beträffande den senare perioden, nämligen inte anses ha haft något självständigt kommersiellt syfte med denna handel. Han har de facto – även om den bakomliggande orsaken varit problem han upplevt på marknaden och som han försökt att åtgärda – genom köpen föranlett att kursen på aktien vid samtliga tillfällen höjts på ett sätt som inte har varit ett normalt resultat av utbud och efterfrågan.

Hovrätten anser, i likhet med tingsrätten, att överträdelsena mellan den 14 januari och den 26 februari 2020 inte kan betraktas som ringa och gör samma bedömning beträffande överträdelsena mellan den 15 och den 28 februari 2019. Det finns som

tingsrätten konstaterat inte någon marknadspraxis utfärdad av Finansinspektionen som innebär att handeln vid något av dessa tillfällen skulle stämma överens med en sådan praxis.

AA har därmed överträtt förbudet mot marknadsmanipulation under båda de aktuella perioderna som talan omfattar.

Ska AA betala en sanktionsavgift?

Den som har överträtt förbudet mot marknadsmanipulation ska som redogjorts för ovan i regel åläggas att betala en sanktionsavgift när talan om detta förs av Finansinspektionen. AA ska därmed som utgångspunkt betala en sanktionsavgift.

I målet har fråga uppstått om det vid fastställandet av sanktionsavgift avseende aktierna i African Resources genom en analogisk tillämpning av 34 kap. brottsbalken ska tas hänsyn till den straffrättsliga påföljd som AA dömts till avseende köp av aktien Ranplan Group (se ovan under rubriken Utredning och bakgrund).

Som tingsrätten har redogjort för förefaller Finansinspektionen och Ekobrottsmyndigheten inte ha samrått eller övervägt att hantera köpen av de olika aktierna inom samma förfarande. Hovrätten konstaterar att Finansinspektionen inte varit förhindrad att föra talan om en administrativ sanktionsavgift i detta fall och att det förfarandet sker i en ordning som ligger utanför straffrättens område. Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten att det saknas det möjlighet att inom ramen för bedömningen av om sanktionsavgift ska betalas och storleken på denna ta hänsyn till bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken. Det finns enligt hovrätten inte något särskilt skäl till att avstå från att ta ut en sanktionsavgift. Kompletteringslagen innehåller inte heller, till skillnad från vissa andra regleringar av administrativa sanktionsavgifter, några bestämmelser om jämkning. Det finns därmed inte förutsättningar att underlåta att ta ut en sanktionsavgift eller att sätta ned denna med hänsyn till att AA s köp av en annan aktie varit föremål för en straffrättslig prövning och lett till en påföljd för brott.

Vid bedömningen av sanktionsavgiftens storlek kan hovrätten konstatera att annat inte framkommit än att AA agerat med anledning av de synpunkter han haft på möjligheterna att handla på marknadsplatsen. Graden av ansvar påverkar inte bedömningen i skärpande riktning. Att AA av sin bankman blivit uppmärksammas på att det funnits frågetecken kring hans handel har inte heller någon avgörande betydelse. Det har samtidigt varit fråga om fler än ett fåtal transaktioner och mot denna bakgrund anser hovrätten att sanktionsavgiften vid en samlad bedömning ska bestämmas till 80 000 kr. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med detta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2024-02-05

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Matz och Julia Asplund samt tf. hovrättsassessorn Karin Fagerlund, referent.